

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2021 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През третото тримесечие на 2021 г. сезонно изгладените данни за brutния вътрешен продукт (БВП)¹ показват ръст от 4.6% в сравнение със съответното тримесечие на предходната година и повишение от 0.6% спрямо второто тримесечие на 2021 година.

БВП в стойностен обем, текущи цени

По предварителни данни производеният брутен вътрешен продукт през третото тримесечие на 2021 г. възлиза на 36 133 млн. лв. по текущи цени (табл. 1 от приложението). На човек от населението се падат 5 241 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.659260 лв. за 1 щатски долар БВП възлиза на 21 777 млн. долара и съответно на 3 159 долара на човек от населението. Преизчислен в евро, БВП е съответно 18 475 млн., като на човек от населението се падат 2 680 евро.

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност² през третото тримесечие на 2021 г. възлиза на 31 201 млн. лв. по текущи цени.

¹ **Брутния вътрешен продукт по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

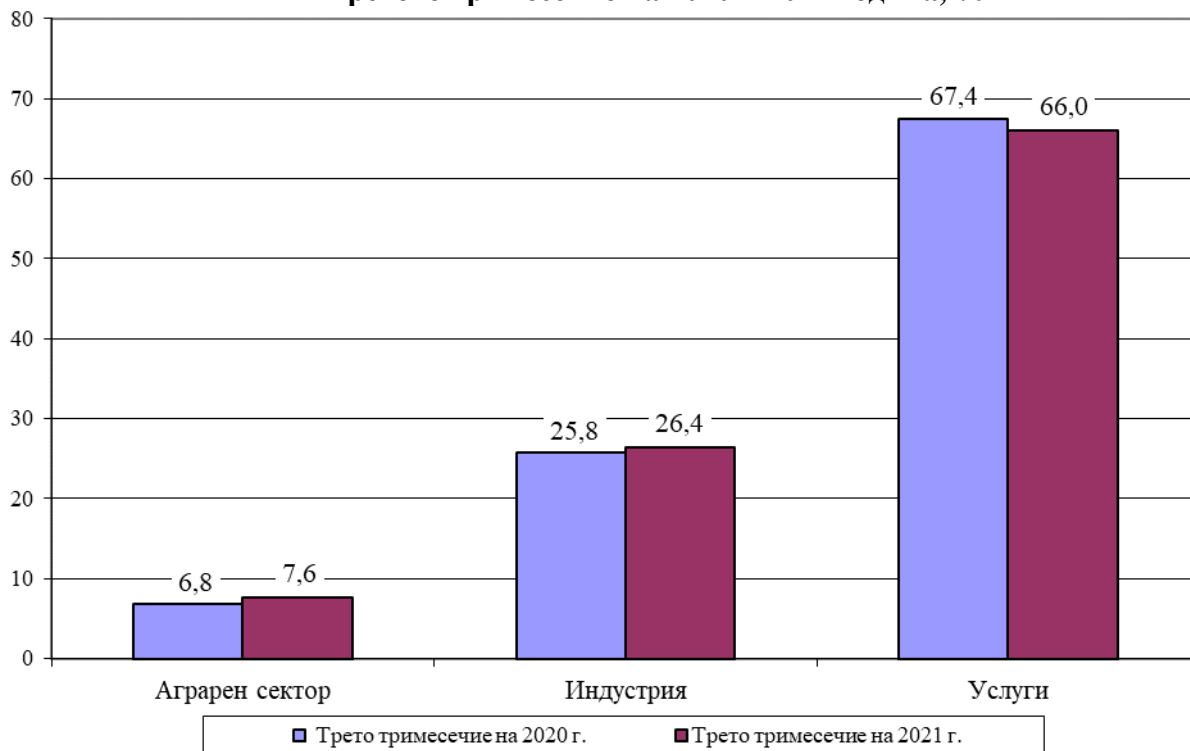
- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните икономически дейности на икономиката, плюс данъците, минус субсидиите върху продуктите. БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика.

- БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентните институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване), плюс износа на стоки и услуги, минус вноса на стоки и услуги.

- БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка „Формиране на дохода“ (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса, минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² **Брутната добавена стойност (БДС) по базисни цени** е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени и междинните производствени разходи по цени на купувач.

Фиг. 1. Относителен дял на brutната добавена стойност по икономически сектори през третото тримесечие на 2020 и 2021 година, %

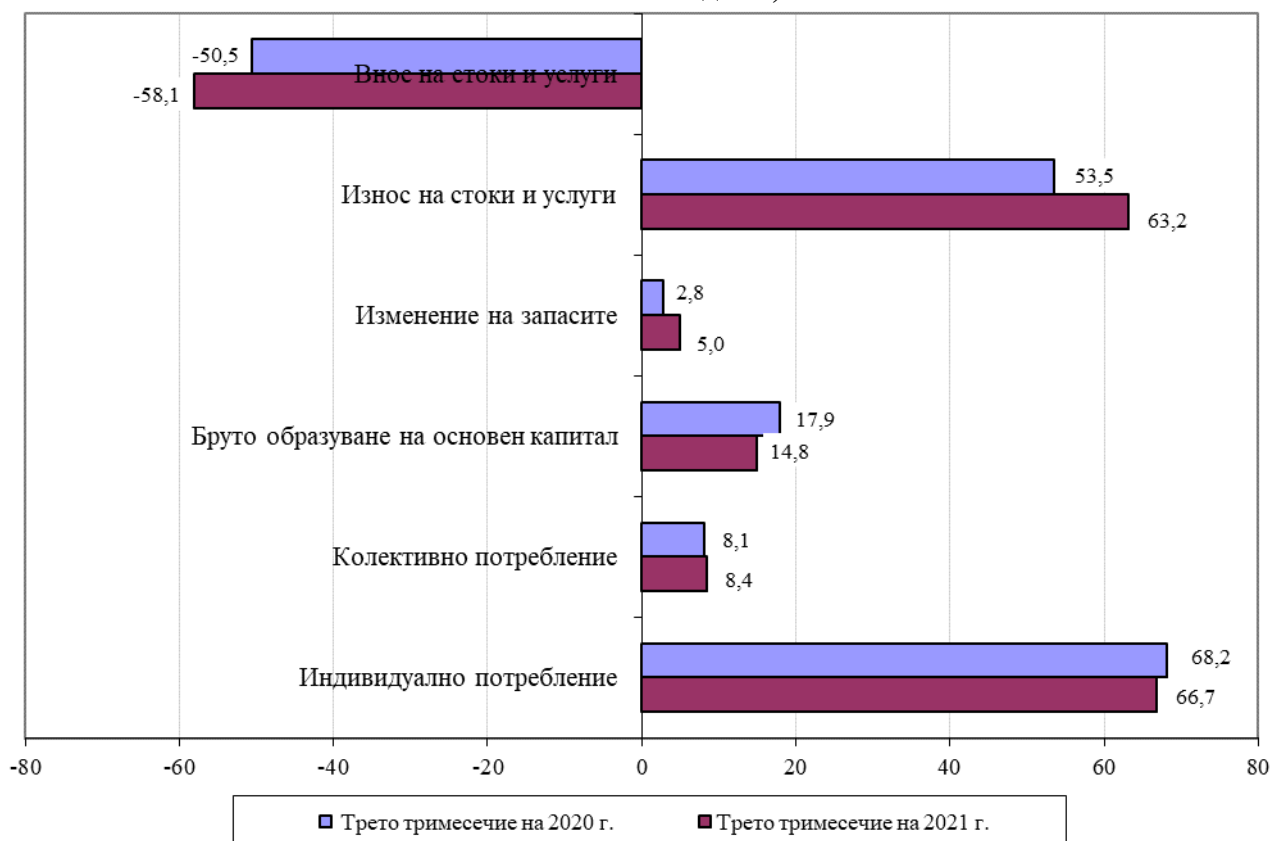

През третото тримесечие на 2021 г. относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката увеличава равнището си спрямо същото тримесечие на предходната година с 0.8 процентни пункта до 7.6%.

Индустриалният сектор увеличава относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 0.6 процентни пункта до 26.4%.

Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сектора на услугите, намалява до ниво от 66.0% при 67.4% през съответния период на предходната година.

Фиг. 2. Компоненти на крайното използване на БВП през третото тримесечие на 2020 и 2021 година, %

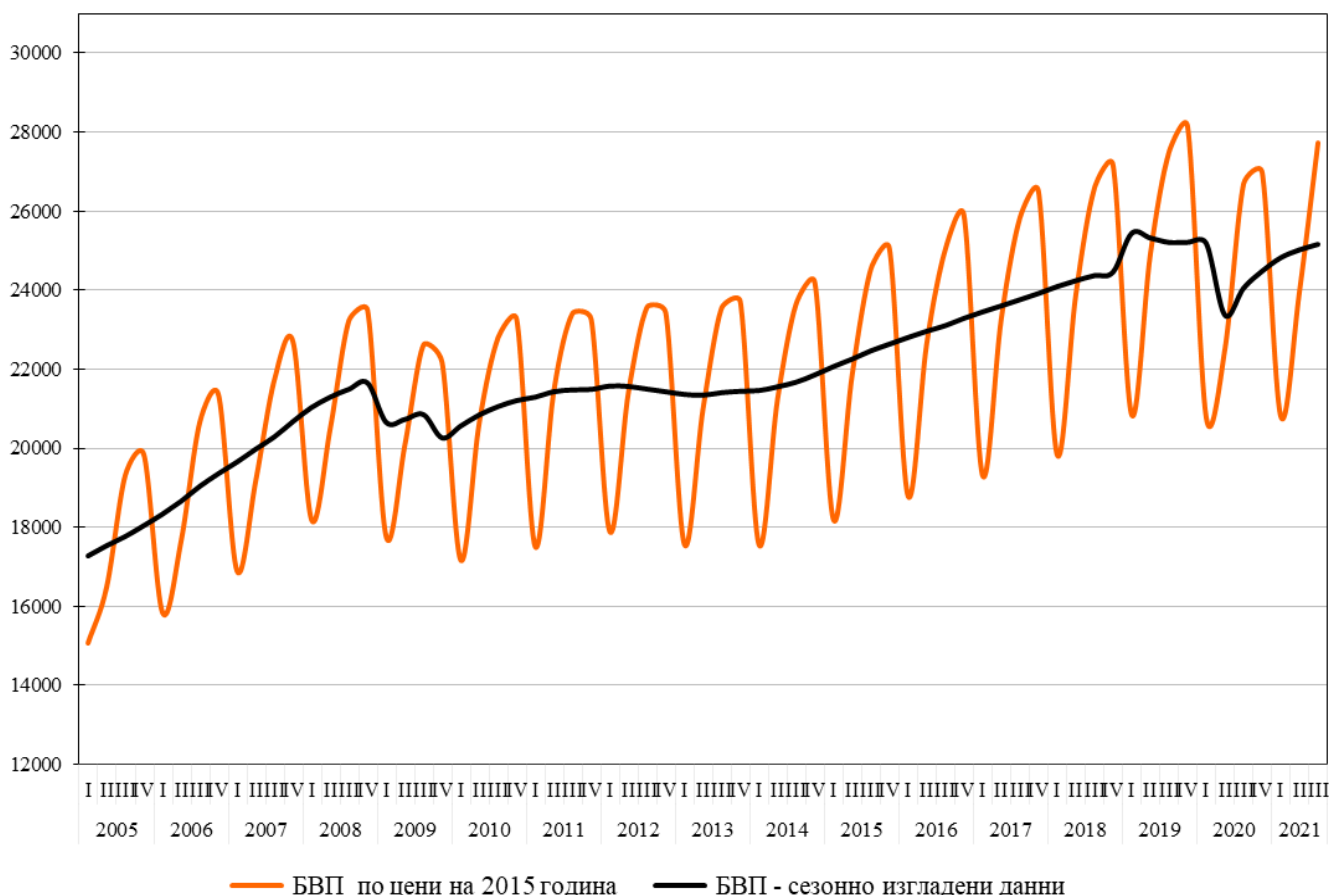
За крайно потребление¹ през третото тримесечие на 2021 г. се изразходват 75.1% от произведения БВП. Инвестициите (бруто образуване в основен капитал²) формират 14.8% от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е положително.

¹ Разходите за крайно потребление включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

² Бруто образуването в основен капитал се състои от придобитите (минус отписаните) дълготрайни активи от резидентните производители през определения отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството или от внос, които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

Темп на прираст на БВП по сезонно изгладени данни

Фиг. 3. БВП по тримесечия за периода 2005 - 2021 г. по средногодишни цени на 2015 година, млн. лв.

Тримесечни изменения по сезонно изгладени данни

Според сезонно изгладените данни през третото тримесечие на 2021 г. БВП¹ нараства спрямо предходното тримесечие с 0.6% (табл. 2 от приложението). Брутната добавена стойност в икономиката нараства с 0.4%.

По предварителни данни за третото тримесечие на 2021 г. крайното потребление нараства с 1.8%, а бруто капиталобразуването - с 6.2%.

¹ Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се провежда по хармонизирана европейска методология, описана в „Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане“. Процедурата се осъществява с помощта на софтуерния продукт JDemetra+, при което се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS. Прилага се директен метод за сезонно изглаждане, при който агрегираните показатели и техните компоненти се подлагат на самостоятелно изглаждане.

Износът на стоки и услуги намалява равнището си спрямо предходното тримесечие по сезонно изгладени данни с 2.2%, докато вносът на стоки и услуги бележи ръст с 3.3%.

Годишни изменения по сезонно изгладени данни

БВП нараства с 4.6% през третото тримесечие на 2021 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година според сезонно изгладените данни (табл. 2 от приложението).

През третото тримесечие на 2021 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена стойност се увеличава с 3.1%. Растежът на брутната добавена стойност се определя от регистрираното увеличение при: Култура, спорт и развлечения; други дейности - 22.5%, Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване - 8.2%, Финансови и застрахователни дейности - 6.1%, Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения - 5.0%, Селско, горско и рибно стопанство - 4.8%.

По отношение на компонентите на крайното използване, влияние за регистрирания икономически ръст има крайното потребление с увеличение от 6.8%. Износът на стоки и услуги се увеличава с 9.8%, а вносът на стоки и услуги - с 12.7% в сравнение с третото тримесечие на 2020 година.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз, приети с Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 година.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични в сайта на НСИ¹.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (9 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване.

¹ Вж. www.nsi.bg, Макроикономическа статистика.

Приложение

Таблица 1

Брутен вътрешен продукт за третото тримесечие на 2021 година -
сезонно неизгладени данни

		Стойностен обем в текущи цени - млн. лв.	Относителен дял - %	
			в БДС	в БВП
1	Брутна добавена стойност (2+3+4)	31 200.7	100.0	86.3
2	Аграрен сектор	2 354.6	7.6	6.5
3	Индустрия	8 248.5	26.4	22.8
4	Услуги	20 597.6	66.0	57.0
5	Корективи	4 932.4		13.7
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13)	36 133.1		100.0
7	Крайно потребление (8+9)	27 156.1		75.1
8	Индивидуално	24 109.4		66.7
9	Колективно	3 046.7		8.4
10	Бруто капиталобразуване (11+12)	7 156.9		19.8
11	В основен капитал	5 365.2		14.8
12	Изменение на запасите	1 791.7		5.0
13	Външнотърговско салдо (14-15)	1 820.1		5.1
14	Износ на стоки и услуги	22 830.4		63.2
15	Внос на стоки и услуги	21 010.3		58.1

Таблица 2

Темп на прираст на БВП - общо и по компоненти¹

(Проценти)

		Темп на прираст спрямо предходното тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходната година			
		IV 2020	I 2021	II 2021	III 2021	IV 2020	I 2021	II 2021	III 2021
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+...+11)	1.0	1.5	0.2	0.4	-4.2	-1.9	5.8	3.1
2	Селско, горско и рибно стопанство	-2.5	2.2	2.5	2.6	-10.3	-10.2	5.0	4.8
3	Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2.0	4.2	0.8	0.9	-7.4	-0.1	12.7	8.2
4	Строителство	-1.5	-14.5	14.9	-1.7	-2.8	-16.9	-2.9	-4.8
5	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	-0.9	-1.6	-0.9	-0.4	-8.7	-10.2	-1.5	-3.7
6	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	1.6	1.4	0.9	1.0	4.6	5.2	6.3	5.0
7	Финансови и застрахователни дейности	2.7	4.1	3.6	-4.2	-2.0	3.4	20.1	6.1
8	Операции с недвижими имоти	0.9	1.9	-0.9	0.0	-4.8	-2.0	5.2	1.9
9	Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	-1.3	3.7	-0.1	-0.1	-7.8	3.7	1.9	2.2
10	Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	0.8	0.3	0.9	0.8	2.6	1.3	1.6	2.8
11	Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	9.6	9.6	-0.6	2.6	-16.8	-0.5	34.7	22.5
12	Корективи	4.0	3.9	1.3	0.8	-0.6	2.7	18.4	10.4
13	Брутен вътрешен продукт	1.8	1.4	0.8	0.6	-2.9	-1.4	7.1	4.6
	По елементи на крайното използване:								
14	Крайно потребление	1.0	2.8	1.1	1.8	1.6	5.2	8.2	6.8
15	Индивидуално	0.3	3.0	1.2	2.7	0.7	5.1	8.9	7.3
16	Колективно	2.2	0.9	0.1	1.5	9.2	8.3	2.5	4.8
17	Бруто капиталообразуване	4.3	-7.4	-1.4	6.2	5.1	-1.8	6.3	1.0
18	В основен капитал	-2.3	-3.2	-1.5	-2.9	-0.2	-3.0	-6.1	-9.7
19	Изменение на запасите
20	Външнотърговско салдо
21	Износ на стоки и услуги	5.3	7.7	-1.0	-2.2	-11.8	-2.6	21.1	9.8
22	Внос на стоки и услуги	9.8	1.1	-1.7	3.3	0.3	4.3	22.0	12.7

¹ Темпът на прираст е изчислен въз основа на верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2015 година.